REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

NOV ZAČETEK BREZ OVIR

Zakon o pravici oseb po prebolelem raku in določenih drugih bolezni do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov

Slovenija je **med prvimi državami Evropske unije** uvedla zakon, s katerim osebam, ki so v preteklosti prebolele raka, okužbo s hepatitisom C ali se učinkovito zdravijo zaradi okužbe z virusom HIV, omogoča enak dostop do zavarovalnih in kreditnih produktov za nepremičnine kot osebam, ki niso nikoli zbolele ali bile okužene.

Zakon o pravici oseb po prebolelem raku in določenih drugih bolezni do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov je objavljen v Uradnem listu RS, št. 102/2024 in je v veljavo stopil **18. junija 2025**.

Izvrševanje zakona urejata *Pravilnik o postopku izdaje in obrazcu zdravniškega potrdila za uveljavljanje pravice do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov* (Uradni list RS, št. 41/25) in *Pravilnik o določitvi seznama bolezni, okužb z virusom hepatitisa C in HIV ter krajših obdobij za uveljavljanje pravice do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov* (Uradni list RS, št. 45/2025 z dne 20. 6. 2025).

Spoštovane, spoštovani!

Zdravljenje raka, hepatitisa C in okužbe s HIV je danes pogosto uspešno. Mnogi posamezniki po teh diagnozah živijo dolgo, kakovostno in aktivno življenje, vendar pa se številni tudi po uspešnem zdravljenju še vedno soočajo z ovirami, ki pomembno vplivajo na njihova življenja.

Ena takih ovir je dostop do življenjskega zavarovanja ali kreditnih produktov. Ljudje, ki so nekoč preboleli hudo bolezen, so pogosto postavljeni v neenakopraven položaj – zaradi preteklosti, ki danes zanje ni več zdravstveno relevantna.

Zato smo tudi v Sloveniji sprejeli Zakon o pravici oseb po prebolelem raku in določenih drugih boleznih do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov. Zakon o pravici do pozabe po preboleli bolezni določa, da po določenem času od končanega zdravljenja raka, hepatitisa C in okužbe s HIV posameznik ni več dolžan razkrivati podatkov o preboleli bolezni ob sklepanju zavarovalnih in kreditnih pogodb za nepremičnino.

S tem se je Slovenija med prvimi pridružila evropskim državam, ki so prepoznale, da je pravica do pozabe po preboleli bolezni pravzaprav pravica do novega začetka. Ta pravica predstavlja tudi pomemben korak naprej – ne le za bolnike, temveč tudi za širšo družbo. Prinaša večjo enakopravnost, zmanjšuje stigmo in omogoča, da se uspešno zdravljenje odrazi tudi v vsakdanjem življenju.

Brošura, ki je pred vami, je namenjena vsem uporabnikom – posameznikom, ki bodo zakon uveljavljali, pa tudi zdravnikom, zavarovalnicam, bankam in drugim deležnikom, ki bodo pri tem sodelovali. V njej boste našli ključne informacije o tem, kakšne pravice prinaša zakon, kdo in kako jih lahko uveljavlja in kaj to pomeni v praksi.

Pravica do pozabe po preboleli bolezni ne briše preteklosti – omogoča pa, da uspešno zdravljene bolezni, kot so rak, hepatitis C ali okužba s HIV, niso več ovira pri načrtovanju prihodnosti.

Za nov začetek brez ovir!

dr. Valentina Prevolnik Rupel
ministrica za zdravje Republike Slovenije

PRAVICA DO POZABE

Zakon ureja pogoje za dostop oseb, ki so v preteklosti prebolele raka, okužbo s hepatitisom C ali se učinkovito zdravijo zaradi okužbe z virusom HIV, do zavarovalnih in kreditnih pogodb za nepremičnino ter jim zagotavlja enako obravnavo kot vsem ostalim; tistim torej, ki niso nikoli zboleli za rakom ali se okužili z virusom hepatitisa C ali HIV.

Posamezniki tako niso več dolžni razkrivati podrobnih podatkov o vrsti in trajanju navedenih bolezni ali okužb, temveč so zavezani izključno k podajanju splošnih informacij, vezanih na izpolnjevanje predpisanih pogojev, medtem ko je zavarovalnicam zbiranje podrobnih podatkov prepovedano.

Obdobje za uveljavitev pravice je določeno na:

- **7 let** ali **manj** po končanem aktivnem zdravljenju **raka odraslih oseb** (skrajšano časovno obdobje je odvisno od vrste in stadija raka, kar je razvidno iz tabele),
- **5 let** po končanem aktivnem zdravljenju **raka mlajših oseb** (oseb, ki so za rakom zbolele pred dopolnjenim 21. letom starosti, kar je razvidno iz tabele),
- **1 leto** po začetku učinkovitega zdravljenja **virusa HIV** (pri čemer oseba v krvi 6 mesecev ne sme imeti zaznavnega virusa HIV),
- **3 mesece** po zaključku zdravljenja **hepatitisa C**, ki je ocenjeno **za uspešno**.

Skrajšanje časovnih obdobij glede na vrsto in stadij raka ter druge strokovno utemeljene medicinske pogoje obravnava posebej za to ustanovljena komisija, potrdijo pa jih pristojni razširjeni strokovni kolegiji. Za uveljavitev pravice do pozabe oseba zavarovalnici ali kreditodajalcu predloži zdravniško potrdilo.

Seznam bolezni, okužb z virusom hepatitisa C in HIV ter krajših obdobij za uveljavljanje pravice do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov

VRSTA RAKA	HISTOLOŠKI TIP IN STADIJ RAKA OB POSTAVITVI DIAGNOZE	OBDOBJE OD KONCA AKTIVNEGA ZDRAVLJENJA RAKA, BREZ PONOVITVE RAKA
Germinalni tumorji	• **RAK TESTISA:** - Seminomski in neseminomski tumorji, stadij I - Seminomski in neseminomski tumorji, stadij II-III • **IZVENTESTIKULARNI GERMINALNI TUMORJI**	 3 leta 5 let 5 let
Maligni limfomi	• **Difuzni velikocelični limfomi B, vsi podtipi, vsi stadiji** • **Primarni mediastinalni velikocelični, limfom B, vsi stadiji** • **Vsi podtipi klasičnega Hodgkinovega limfoma in Hodgkinov limfom tipa nodularne limfocitne predominance, vsi stadiji**	5 let 5 let 5 let
Raki otorinolaringološkega (ORL) področja	• **Ploščatocelični in žlezni raki ORL področja,** razen: - adenoidnocistični karcinom - karcinom nazofarinksa - olfaktorni nevroblastom	5 let 7 let 7 let 7 let
Ginekološki raki	• **RAK MATERNIČNEGA VRATU:** - CIN III (ali HSIL) ali in situ* - FIGO stadij 1A1 - Ostali stadiji • **DRUGI GINEKOLOŠKI RAKI**	 0 let 3 leta 5 let 5 let
Rak kože	• **MALIGNI MELANOM:** - Stadij Tis* - Stadij IA in IB - Stadij IIA in IIIA • **BAZALNOCELIČNI KARCINOM:** - Stadij Tis* - Stadij I in II - Stadij III • **PLOŠČATOCELIČNI KARCINOM:** - Stadij Tis* - Stadij I - Stadij II	 0 let 2 leti 5 let 0 let 2 leti 5 let 0 let 2 leti 5 let
Rak ščitnice	• **Papilarni in folikularni rak <55 let, stadij I** • **Papilarni in folikularni rak 55 let ali več, stadij I ali II** • **Papilarni in folikularni rak, stadij III**	2 leti 2 leti 5 let

Rak urotrakta	• **Nizkorizični rak prostate se obravnava enako kot oseba, ki nikoli ni zbolela za rakom, ker je priporočen pristop aktivno sledenje in ne aktivno zdravljenje.** • **Rak ledvic** • **Raki ledvičnega meha in sečevodov** • **Rak penisa** • **Rak prostate z izjemo nizkorizičnega raka prostate** • **Rak sečnega mehurja** • **Rak sečnice**	0 let (tj. se ne obravnava kot rak) 5 let 5 let 5 let 5 let 5 let 5 let
Rak dojke	- DCIS in LCIS* - Stadij I - Stadij II do III	0 let 1 leto 5 let
Rak centralnega živčnega sistema	• **Nizko maligni oziroma benigni možganski tumorji (švanom, meningeom, kraniofaringeom, adenom hipofize, pilocitni astrocitom, cirkumskriptni gliom)**	2 leti
Sarkomi	• **T1-4 N0 M0, Gradus 1**	5 let
Rak pri otrocih in mladih odraslih do starosti 21. leta ob postavitvi diagnoze	• **Vse vrste raka in vsi stadiji, razen če ni v prejšnjih vrsticah v tej tabeli določeno krajše obdobje**	5 let

Za rake, histološke tipe in stadije raka, ki niso vključeni v ta seznam, velja obdobje sedem let od konca aktivnega zdravljenja v skladu z zakonom, ki ureja pravico oseb po prebolelem raku in določenih drugih bolezni do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov.

Za rake, kjer v tem seznamu ni navedenega stadija bolezni, to pomeni, da krajše obdobje velja le za rakave bolezni brez oddaljenih zasevkov.

* Gre za predrakave spremembe ali neinvazivne rake.

OKUŽBA Z VIRUSOM HIV	DRUG, STROKOVNO UTEMELJEN MEDICINSKI POGOJ	OBDOBJE OD ZAČETKA AKTIVNEGA ZDRAVLJENJA OKUŽBE Z VIRUSOM HIV
Okužba z virusom HIV	Nezaznaven virus HIV v krvi	Zaporednih 6 mesecev, kadarkoli od začetka zdravljenja, v okviru enega leta zdravljenja

PRIDOBITEV POTRDILA O UPRAVIČENOSTI DO POZABE

Način izdaje

Izdajo brezplačnega zdravniškega potrdila za namen sklenitve zavarovalne ali kreditne pogodbe za nepremičnino lahko **zahteva oseba, ki je prebolela raka, hepatitis C ali se učinkovito zdravi zaradi okužbe z virusom HIV**.

Zahtevo vloži bodisi ustno bodisi pisno v fizični ali elektronski obliki:

- pri izbranem osebnem zdravniku, kadar pa to ni mogoče,
- pri nadomestnem zdravniku, ki izbranega osebnega zdravnika nadomešča v okviru njegovega ordinacijskega časa,
- ali pri izbranem osebnem zdravniku, za katerega se opredeli v dodatni ambulanti družinske medicine.

Pogoji za pridobitev

Izbrani osebni zdravnik izpolnjevanje pogojev za izdajo zdravniškega potrdila ugotavlja po pregledu **zdravstvenih podatkov**, zbranih v Centralnem registru podatkov o pacientu, in osnovni zdravstveni dokumentaciji. Zdravnik ugotavlja pogoje **hkrati** za preboleli rak, hepatitis C in virus HIV, s čimer zagotovi celovito informacijo. Kadar pogojev za izdajo zdravniškega potrdila ni mogoče določiti, je treba

pridobiti pisni podatek lečečega zdravnika, pri katerem je bila oseba obravnavana v času bolezni ali okužbe, in ga vnesti v zdravstveni karton.

Čas izdaje

Potrdilo je treba izdati **v roku 30-ih dni od prejema zahteve** za njegovo izdajo, a se lahko v primeru, da pisnega podatka lečečega zdravnika ni mogoče dobiti pravočasno, podaljša za 15 dni. V njem izbrani osebni zdravnik na dan njegove izdaje potrdi, da so izpolnjeni vsi predpisani pogoji glede zdravljenja bolezni ali okužb ter da je od zdravljenja minilo predpisano obdobje, podrobnosti o bolezni ali okužbi pa ne razkriva. Osebni zdravnik v zdravstveni karton vloži njegovo kopijo.

Uveljavitev potrdila pri zavarovalnici ali kreditojemalcu

Zavarovalnici ali kreditodajalcu se predloži zdravniško potrdilo, ki **ni starejše od šestih mesecev**.

ZDRAVNIŠKO POTRDILO

ZDRAVNIŠKO POTRDILO
ZA UVELJAVLJANJE PRAVICE DO POZABE PRI POGOJIH SKLENITVE ZAVAROVALNE POGODBE ALI KREDITNE POGODBE ZA NEPREMIČNINO

Osebi: _____

(ime, priimek in priimek ob rojstvu)

z datumom rojstva: _____

stanujoči: _____

(ulica, hišna številka, poštna številka, kraj)

se izdaja zdravniško potrdilo, da oseba izpolnjuje pogoj o koncu ali začetku aktivnega zdravljenja v skladu s prvim odstavkom 4. člena, od katerega je minilo obdobje v skladu s tretjim ali četrtim odstavkom 3. člena *Zakona o pravici oseb po prebolelem raku in določenih drugih bolezni do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov* (Uradni list RS, št. 41/2025; v nadaljnjem besedilu: ZPEDZKP) za uveljavljanje pravice do pozabe pri pogojih sklenitve in sklenitvi zavarovalne pogodbe ali kreditne pogodbe za nepremičnino.

Zdravniško potrdilo se izdaja na podlagi drugega odstavka 4. člena ZPEDZKP.

Zdravniško potrdilo velja šest mesecev od dneva izdaje.

Kraj in datum: _____

_____

(lastnoročni podpis in žig izbranega osebnega zdravnika
ali varen elektronski podpis s kvalificiranim potrdilom)

Potrdilo je izročeno osebi, kopija pa shranjena v zdravstvenem kartonu.

POGOSTA VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Kaj pomeni pravica do pozabe?

Slovenija je konec leta 2024 med prvimi državami Evropske unije sprejela zakon, ki osebam po prebolelem raku in hepatitisu C ali po začetku učinkovitega zdravljenja okužbe z virusom HIV omogoča enak dostop do zavarovalnih in kreditnih produktov kot ostalim osebam, ki niso nikoli zbolele ali bile okužene. V praksi to pomeni, da zavarovalnicam v postopku sklepanja zavarovanj in bankam pri odobritvi kreditov za nepremičnine ni več dovoljeno pridobivanje podatkov o boleznih ali okužbah, če je od zdravljenja minilo določeno časovno obdobje.
Zakon o pravici oseb po prebolelem raku in določenih drugih bolezni do enakega dostopa do zavarovalnih in kreditnih produktov **je v veljavi od 18. junija 2025.**

Kdaj je mogoče uveljavljati pravico do pozabe?

Pravico do pozabe je mogoče uveljavljati:

- **7 let** ali **manj** po končanem aktivnem zdravljenju **raka odraslih oseb** (skrajšano časovno obdobje je odvisno od vrste in stadija raka, kar je razvidno iz tabele),

- **5 let** po končanem aktivnem zdravljenju **raka mlajših oseb** (oseb, ki so za rakom zbolele pred dopolnjenim 21. letom starosti, kar je razvidno iz tabele),
- **1 leto** po začetku učinkovitega zdravljenja **virusa HIV** (pri čemer oseba v krvi 6 mesecev ne sme imeti zaznavnega virusa HIV),
- **3 mesece** po zaključku zdravljenja **hepatitisa C**, ki je ocenjeno **za uspešno**.

Kaj je zdravniško potrdilo?

Zdravniško potrdilo je uraden dokument, ki izkazuje, da oseba izpolnjuje predpisane pogoje za uveljavljanje pravice do pozabe. Zdravniško potrdilo ne vsebuje in ne razkriva podatkov o diagnozi ali poteku bolezni ali okužbe.

Kdo izda zdravniško potrdilo?

Zdravniško potrdilo izda na ustno ali pisno zahtevo osebe, ki je v preteklosti prebolela raka, okužbo s hepatitisom C ali se učinkovito zdravi zaradi okužbe z virusom HIV, njen osebni zdravnik. Če to zaradi njegove odsotnosti ali nedosegljivosti ni mogoče, ga izda nadomestni zdravnik ali zdravnik v dodatni ambulanti.

Kakšen je postopek pridobitve zdravniškega potrdila po oddanem zahtevku?

Zdravnik najprej ugotavlja, ali oseba, ki je v preteklosti prebolela rak, okužbo s hepatitisom C ali se učinkovito zdravi zaradi okužbe z virusom HIV, v skladu z zakonom izpolnjuje pogoje za pridobitev zdravniškega potrdila, pri čemer osnovo predstavljajo zdravstveni podatki, zbrani v Centralnem registru podatkov o pacientu in osnovna zdravstvena dokumentacija. Če se tega ne da ugotoviti, se zdravnik za dodatne podatke obrne na specialista, tj. zdravnika, ki je osebo obravnaval v času bolezni ali okužbe. Če se izkaže, da oseba pogojev ne izpolnjuje, jo je zdravnik dolžan o tem obvestiti.

Do kdaj mora biti izdano in koliko časa potrdilo velja?

Zdravniško potrdilo je izdano v roku 30-ih dni po oddani zahtevi, to obdobje pa se lahko podaljša za 15 dni, kadar je treba pridobiti mnenje specialista, ki je osebo obravnaval v času bolezni ali okužbe. Zdravniško potrdilo, ki ga oseba predloži zavarovalnici ali kreditodajalcu, ne sme biti starejše od šestih mesecev.

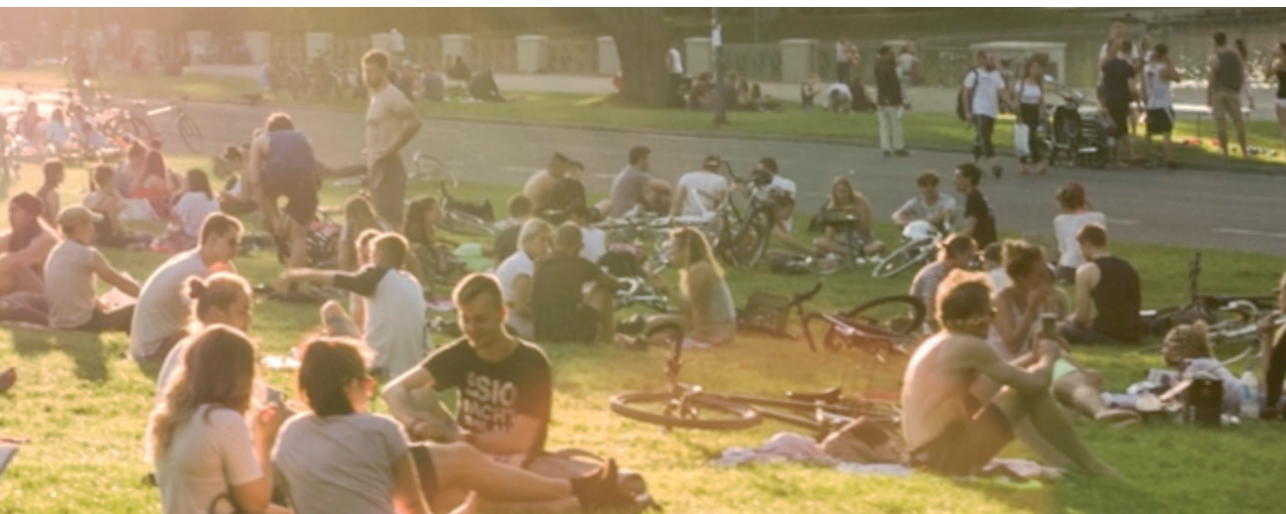

Kdaj uveljaviti pravico do pozabe?

Pravico do pozabe je mogoče ob predložitvi zdravniškega potrdila uveljavljati pri sklepanju zavarovanja in najema kredita za nepremičnino. Zakon določa, da zavarovalnica ali banka osebe, ki so v preteklosti prebolele raka, okužbo s hepatitisom C ali se učinkovito zdravijo zaradi okužbe z virusom HIV, ne smejo obravnavati kakorkoli drugače kakor tiste, ki niso nikoli zbolele ali bile okužene.

Kakšna je vsebina zdravniškega potrdila?

V zdravniškem potrdilu zdravnik potrdi, da oseba izpolnjuje z zakonom predpisane pogoje glede zdravljenja, od katerega je minilo predpisano obdobje. Zdravniško potrdilo ne vsebuje in ne razkriva podatkov o diagnozi ali poteku bolezni ali okužbe.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE